

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Понятійно-термінологічний апарат географії туризму. Основні поняття, терміни та категорії науки. Туризм як головне поняття географії туризму	2
2	Туристсько-рекреаційний потенціал України. Природні і природно-антропогенні туристсько-рекреаційні ресурси України	4
3	Антропогенні туристсько-рекреаційні ресурси України	2
4	Географія спеціальних видів туризму України	4
5	Територіальна організація туристсько-рекреаційної галузі в Україні. Туристсько-рекреаційне районування України	2
6	Характеристика туристсько-рекреаційного району України <i>(на вибір студента)</i>	2
7	Туристичне і рекреаційне краєзнавство України. Характеристика туристсько-рекреаційної діяльності регіону України <i>(на вибір студента)</i>	2
	Разом	18

Частина практичних робіт виконується за індивідуальними завданнями для кожного студента. Індивідуальні варіанти обираються студентами відповідно до території, з ресурсами якої вони доволі знайомі. Серед територій – регіони України, туристсько-рекреаційні райони України.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ГЕОГРАФІЇ ТУРИЗМУ

Практичне заняття 1 ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АПАРАТ ГЕОГРАФІЇ ТУРИЗМУ.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ, ТЕРМІНИ ТА КАТЕГОРІЇ НАУКИ. ТУРИЗМ ЯК ГОЛОВНЕ ПОНЯТТЯ ГЕОГРАФІЇ ТУРИЗМУ

Мета: ознайомитись з основними поняттями, термінами та категоріями географії туризму;

розкрити поняття «туризм» як головне поняття географії туризму, висвітлити підходи до його визначення;

проаналізувати сутність та співвідношення понять «вільний час», «дозвілля», «відпочинок», «розваги», «рекреація», «туризм», «подорож», «екскурсія», «міграція»;

охарактеризувати туризм як сучасну галузь «невидимого експорту»;

визначити причини підвищення ролі рекреації і туризму в сучасному суспільстві, передумови і фактори розвитку й територіальної організації туризму;

розкрити функції туризму;

розкрити сутність понять «туристичні потреби населення», «туристичні послуги», «туристичний продукт».

Ключові поняття: термін, поняття, категорія, понятійно-термінологічна система, понятійно-термінологічний апарат; загальнонаукові терміни і поняття, які використовуються в географії туризму; поняття і терміни інших наук, які застосовуються в географії туризму; понятійно-термінологічні системи «Географія» та «Географія туризму»; туризм, турист, суб'єкти туризму, вільний час, дозвілля, відпочинок, розваги, рекреація, туризм, подорож, екскурсія, міграція; функції туризму; передумови розвитку й територіальної організації туризму, фактори розвитку й територіальної організації туризму; потреба, туристичні потреби населення; послуга, туристичні послуги; основні, додаткові і супутні туристичні послуги; туристичний продукт, туристичний пакет.

Питання для обговорення:

1. Понятійно-термінологічний апарат географії туризму.
2. Поняття «туризм» і «турист»: українське і міжнародне розуміння. Підходи до визначення туризму та їх географічна інтерпретація: статистичний

функціональний, сутнісний (системний). Туризм як соціо-еколого-економічна система.

3. Суб'єкти туризму.
4. Сутність і співвідношення понять «вільний час», «дозвілля», «відпочинок», «розваги», «рекреація», «туризм».
5. Сутність і співвідношення понять «туризм», «подорож», «екскурсія», «міграція».
6. Туризм як сучасна галузь «невидимого експорту».
7. Причини підвищення ролі рекреації і туризму в сучасному суспільстві.
8. Функції туризму: медико-біологічна, соціально-культурна, економічна, виховна, комунікативна, екологічна.
9. Передумови і фактори розвитку й територіальної організації туризму: фізико-географічні та суспільно-географічні.
10. Туристичні потреби населення: зміст поняття, місце в структурі потреб людини, роль у використанні туристичних ресурсів, види, фактори формування туристичних потреб населення (соціально-економічні, демографічні, соціокультурні, медико-біологічні, природно-географічні, політичні).
11. Туристичні послуги: зміст поняття, місце в структурі послуг, склад і структура туристичних послуг. Основні, додаткові і супутні туристичні послуги.
12. Туристичний продукт: зміст поняття, структура, життєвий цикл, якість та його конкурентоспроможність. Сутність і співвідношення понять «туристична послуга» і «туристичний продукт», «туристичний продукт» і «туристичний пакет».

Завдання до практичної роботи:

1. Побудуйте схеми, на яких відобразить, як співвідносяться поняття «вільний час», «дозвілля», «відпочинок», «розваги», «рекреація», «туризм». На схемах (або нижче як висновок) зробіть відповідні пояснення, які б відображали, чим відрізняються і чим схожі ці поняття.
2. Побудуйте схеми, на яких відобразить, як співвідносяться поняття «туризм» і «подорож», «туризм» і «екскурсія», «туризм» і «міграція». На схемі (або нижче як висновок) зробіть відповідні пояснення, які б відображали, чим відрізняються і чим схожі ці поняття.
3. Ознайомтеся з підходами до визначення туризму та їх географічною інтерпретацією. Відповідь оформіть у вигляді табл. 1.

Таблиця 1

**Підходи до визначення туризму
та їх географічна інтерпретація**

Підхід до визначення туризму	Сутність підходу

4. Усно схарактеризуйте туризм як соціо-еколого-економічну систему, спираючись на рис. 1.

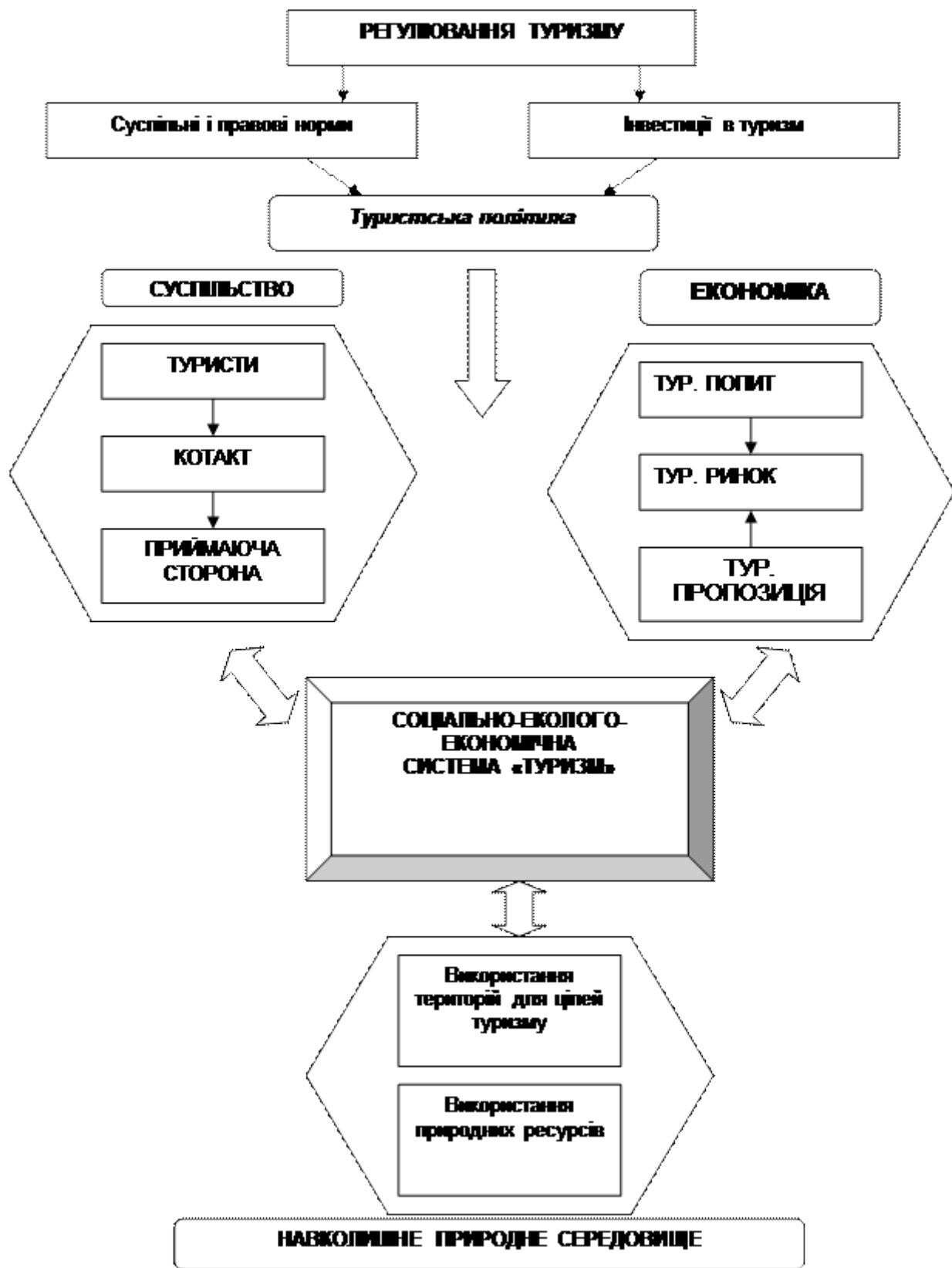

Рис. 1. Туризм як соціо-еколого-економічна система

- Існують різні погляди науковців на структуру туристичного продукту. Побудуйте схему структури туристичного продукту за одним з підходів (на вибір студента).

6. Американський психолог А. Маслоу розробив ієрархічну піраміду потреб людини, поділивши всі потреби на 7 рівнів (рис. 2): від найнижчих та найбезмежніших фізіологічних потреб, без задоволення яких неможливе саме людське життя, до найвищих – потреб у самоактуалізації, визнанні, самовираженні. Письмово охарактеризуйте місце туристсько-рекреаційних потреб у структурі потреб людини, користуючись рис. 2.

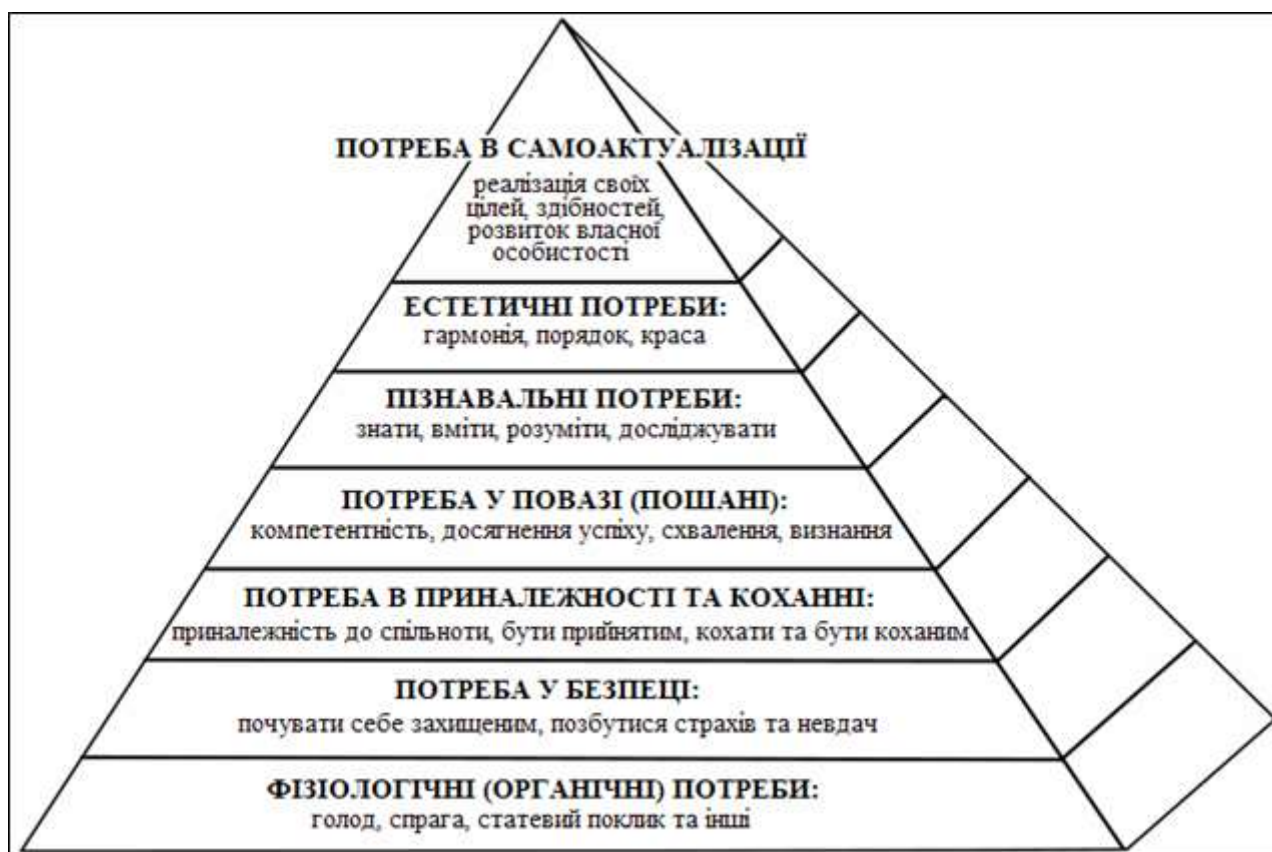

Рис. 2. Піраміда потреб за А. Маслоу

РОЗДІЛ 2

ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ ТА ВИДИ ТУРИЗМУ УКРАЇНИ. СУЧАСНИЙ СТАН ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Практичне заняття 2-3

ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ. ПРИРОДНІ І ПРИРОДНО-АНТРОПОГЕННІ ТУРИСТСЬКО- РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ

Мета: розглянути туристсько-рекреаційний потенціал України та його структуру, дати його оцінку;
охарактеризувати природні і природно-антропогенні туристсько-рекреаційні ресурси України;
визначити місце природних і природно-антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів у природно-ресурсному потенціалі країни, їх регіональні особливості.

Ключові поняття: природно-ресурсний потенціал України та його структура, туристсько-рекреаційний потенціал України та його структура, природні умови України, природні ресурси України; природні туристсько-рекреаційні ресурси України: кліматичні, водні, орографічні та ресурси земних надр (геологічні, спелеоресурси), біотичні (флористичні та фауністичні), бальнеологічні, ландшафтно-пейзажні; природно-антропогенні туристсько-рекреаційні ресурси України: біосферні та природні заповідники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки, заказники, пам'ятки природи, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, дендропарки, ботанічні сади, зоологічні парки, акваріуми та океанарії, паркові зони міст, мисливські угіддя та мисливська фауна, пляжі; кількісні та якісні характеристики природних і природно-антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів України; реєстр природних і природно-антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів України, кадастр природних і природно-антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів України, паспорт природних і природно-антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів України; «7 природних чудес України»; природні об'єкти, занесені до Світової спадщини ЮНЕСКО; попередній список природних об'єктів, що пропонується включити до Світової спадщини ЮНЕСКО; туристсько-рекреаційне природокористування в Україні.

Питання для обговорення:

1. Туристсько-рекреаційний потенціал України та його структура.
2. Природні туристсько-рекреаційні ресурси України (структура, географія, оцінка):
  - 2.1. Кліматичні туристсько-рекреаційні ресурси України.
  - 2.2. Бальнеологічні туристсько-рекреаційні ресурси України (мінеральні води, грязі, озокерит).

- 2.3. Водні туристсько-рекреаційні ресурси України.
- 2.4. Рельєф України як туристсько-рекреаційний ресурс.
- 2.5. Ресурси земних надр України (геологічні, спелеоресурси) як туристсько-рекреаційні ресурси.
- 2.6. Біотичні (флористичні та фауністичні) туристсько-рекреаційні ресурси України.
- 2.7. Ландшафтно-пейзажні туристсько-рекреаційні ресурси України.
3. Природно-антропогенні туристсько-рекреаційні ресурси України (структура, географія, оцінка):
  - 3.1. Біосферні заповідники України.
  - 3.2. Природні заповідники України.
  - 3.3. Національні парки України.
  - 3.4. Регіональні ландшафтні парки України.
  - 3.5. Заказники України.
  - 3.6. Пам'ятки природи України.
  - 3.7. Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва України.
  - 3.8. Дендропарки України.
  - 3.9. Ботанічні сади України.
  - 3.10. Зоологічні парки України.
  - 3.11. Акваріуми та океанарії України.
  - 3.12. Паркові зони міст України.
  - 3.13. Мисливські угіддя та мисливська фауна України.
  - 3.14. Плєжї України.
4. Кількісні та якісні характеристики природних і природно-антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів України.
5. Природні і природно-антропогенні туристсько-рекреаційні ресурси в сучасних національних конкурсах-проектах («Сім природних чудес України»).
6. Природні об'єкти України, занесені до Світової спадщини ЮНЕСКО. Попередній список природних об'єктів України, що пропонується включити до Списку Світової спадщини ЮНЕСКО.
7. Туристсько-рекреаційне природокористування в Україні.

Завдання до практичної роботи:

1. Природні туристсько-рекреаційні ресурси є складовою природно-ресурсного потенціалу України. Проаналізуйте табл. 1-3. Виділіть регіони та економічні райони України з найвищими і найнижчими значеннями показників, що характеризують природні туристсько-рекреаційні ресурси.

Проаналізуйте регіональні особливості природних туристсько-рекреаційних ресурсів, поясніть їх.

Таблиця 1

**Природно-рекреаційний потенціал України
(за В. П. Руденком)**

Регіони та економічні райони України	Потенційна потреба в туристсько-рекреаційних територіях, тис. га	Природний туристсько-рекреаційний потенціал		
		усього, % від сумарного ПРП України	у тому числі, %	
			ресурсів відпочинку і туризму	ресурсів санаторно-курортного лікування
Донецький район	392,7	10,170	84	16
Донецька обл.	234,3	6,152	83	17
Луганська обл.	158,4	4,018	84	16
Придніпровський район	315,2	8,002	84	16
Дніпропетровська обл.	187,4	4,686	84	16
Запорізька обл.	127,8	3,316	84	16
Північно-Східний район	413,1	10,253	77	23
Полтавська обл.	88,7	1,916	81	19
Сумська обл.	80,4	1,766	82	18
Харківська обл.	244,0	6,571	75	25
Столичний район	543,8	12,454	82	18
Житомирська обл.	77,4	1,627	81	19
Київська обл.	300,0	7,328	83	17
Чернігівська обл.	166,4	3,499	81	19
Центральний район	184,8	3,939	81	19
Кіровоградська обл.	66,8	1,457	81	19
Черкаська обл.	118,0	2,482	81	19
Причорноморський район	710,9	26,199	67	33
АР Крим	479,1	17,608	60	40
Миколаївська обл.	65,9	1,709	84	16
Одеська обл.	93,8	5,012	41	59
Херсонська обл.	72,1	1,870	84	16
Подільський район	206,6	4,575	72	28
Вінницька обл.	69,5	1,839	61	39
Тернопільська обл.	58,2	1,136	79	21
Хмельницька обл.	78,9	1,600	80	20
Північно-Західний район	133,2	2,728	80	20

Волинська обл.	75,4	1,557	80	20
Рівненська обл.	57,8	1,171	80	20
Карпатський район	570,2	18,086	69	31
Закарпатська обл.	183,9	7,036	57	43
Івано-Франківська обл.	151,5	3,929	84	16
Львівська обл.	172,0	5,377	70	30
Чернівецька обл.	62,8	1,744	79	21
Україна	3470,5	96,406	75	25

Таблиця 2

**Природно-ресурсний потенціал економічних районів України
(у цінах 2004-2008 рр.) (за В. П. Руденком)**

Економічні райони України	Величина потенціалу ресурсів, млрд. грн.						
	міне- ральних	водних	земель- них	лісо- вих	фауніс- тичних	природ- них турист- сько- рекреа- ційних	інтег- ральний
Донецький район	41,532	3,206	8,829	0,346	0,086	2,743	56,742
Придніпровський район	22,404	3,518	11,514	0,170	0,175	2,159	39,940
Північно-Східний район	2,964	3,514	17,492	1,277	0,257	2,766	28,270
Столичний район	1,899	3,848	16,930	2,245	0,201	3,360	28,483
Центральний район	1,358	2,000	11,238	0,501	0,123	1,063	16,282
Причорноморський район	2,139	7,831	23,990	0,531	0,262	7,068	41,821
Подільський район	0,524	2,701	17,166	0,882	0,081	1,234	22,589
Північно-Західний район	0,281	1,604	5,132	1,508	0,054	0,736	9,315
Карпатський район	3,123	7,052	7,441	3,789	0,039	4,878	26,322
Україна	76,224	35,274	119,732	11,249	1,278	26,007	269,764

Таблиця 3

**Забезпеченість населення України природно-ресурсним потенціалом
(за В. П. Руденком)**

Регіони України	Потенціал ресурсів у розрахунку на 1 особу, балів						
	міне- ральних	водних	земель- них	лісових	фауніс- тичних	природ- них турист- сько-	сумар- ний

						рекреа- ційних	
Дніпропетровська обл.	354	53	79	11	120	65	145
Донецька обл.	301	44	50	11	40	61	117
Запорізька обл.	70	150	123	16	140	85	97
Луганська обл.	412	82	55	32	60	75	158
Полтавська обл.	42	88	181	75	260	59	105
Сумська обл.	11	116	157	173	220	66	95
Харківська обл.	35	61	96	61	100	111	70
Вінницька обл.	7	70	188	80	100	50	94
Волинська обл.	3	116	117	327	80	79	84
Житомирська обл.	19	117	146	291	140	56	96
Закарпатська обл.	11	252	51	439	20	310	104
Івано-Франківська обл.	22	215	51	355	20	151	84
Київська обл.	6	44	69	61	60	87	46
Кіровоградська обл.	48	115	255	48	160	63	126
Львівська обл.	58	125	54	191	20	107	72
Рівненська обл.	14	97	107	298	120	53	77
Тернопільська обл.	4	97	178	105	40	52	93
Хмельницька обл.	11	94	164	82	60	55	89
Черкаська обл.	21	97	172	111	180	86	100
Чернігівська обл.	50	129	196	211	260	129	131
Чернівецька обл.	13	99	90	214	40	101	71
АР Крим	46	190	127	55	80	394	128
Миколаївська обл.	11	205	195	11	240	70	115
Одеська обл.	5	62	132	23	80	102	73
Херсонська обл.	7	214	208	30	300	81	122
Україна	100	100	100	100	100	100	100

2. Дайте характеристику (доповідь + презентація) природних туристсько-рекреаційних ресурсів України за варіантами (на вибір студента):

- Кліматичні туристсько-рекреаційні ресурси України.
- Бальнеологічні туристсько-рекреаційні ресурси України (мінеральні води, грязі, озокерит).
- Водні туристсько-рекреаційні ресурси України.
- Рельєф України як туристсько-рекреаційний ресурс.
- Ресурси земних надр України (геологічні, спелеоресурси) як туристсько-рекреаційні ресурси.
- Флористичні туристсько-рекреаційні ресурси України.
- Фауністичні туристсько-рекреаційні ресурси України.

3. Дайте характеристику (доповідь + презентація) природно-антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів України за варіантами (на вибір студента):

- Біосферні заповідники України.
- Природні заповідники України.
- Національні парки України.
- Регіональні ландшафтні парки України.
- Заказники України.
- Пам'ятки природи України.
- Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва України.
- Дендропарки України.
- Ботанічні сади України.
- Зоологічні парки України.
- Акваріуми та океанарії України.
- Паркові зони міст України.
- Мисливські угіддя та мисливська фауна України.
- Пляжі України.

4. Важливими якісними характеристиками туристсько-рекреаційних ресурсів є атрактивність та унікальність. З метою виявлення найпривабливіших та найунікальніших природних об'єктів на території нашої країни в 2008 р. за ініціативи Фонду Миколи Томенка «Рідна країна», при підтримці Державної служби туризму і курортів, комітету Верховної Ради з питань молоді, спорту і туризму та різноманітних представників ЗМІ була проведена загальнонаціональна акція «7 природних чудес України». Експертами конкурсу стали співробітники геологічних і географічних вузів, а також величезна допомога була надана геологічними підприємствами країни.

На конкурс були відібрані тисячі унікальних об'єктів, але, здійснивши ретельний аналіз, експерти скоротили цей список до 100, а потім і до 21 об'єкта. З них шляхом Інтернет-голосування та експертного голосування (50/50) були обрані 7 природних чудес України.

Ознайомтеся з перебігом та результатами цього конкурсу. Виконайте наступні завдання:

а) заповніть табл. 4:

Таблиця 4

7 природних чудес України (зі спецномінаціями)

№ з/п	Назва природного об'єкту	Місце розташування	Стисла характеристика
-------	--------------------------	--------------------	-----------------------

--	--	--	--

- б) ознайомтеся зі всіма номінантами на конкурс «7 природних чудес України» (Джерело : 7 природних чудес України (всі номінанти) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://web.archive.org/web/20140407082756/http://7chudes.in.ua/top100chudesUkraineNature>). Письмово дайте відповіді на питання: Які регіони стали лідерами за кількістю номінантів? Як Ви вважаєте, з чим це пов'язано? Які види природних об'єктів переважали серед номінантів (водні, орографічні, геологічні тощо)? Подумайте, чому?
- в) підготуйте спільну презентацію з доповіддю на тему «Топ-21 природних чудес України».

5. Ознайомтеся з природними об'єктами України, які занесені та пропонуються до занесення до Світової спадщини ЮНЕСКО. Які виділяють природні критерії для об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО? До яких з них відносяться природні об'єкти України, які занесені та пропонуються до занесення до Світової спадщини ЮНЕСКО? Виконайте наступні завдання:

а) заповніть табл. 5:

Таблиця 5

**Природні об'єкти України, які занесені та пропонуються
для занесення до Світової спадщини ЮНЕСКО**

№ з/п	Назва природного об'єкту	Статус (занесений до Світової спадщини ЮНЕСКО чи в попередньому списку)	Місце розташування	Стисла характеристика	Критерії

- б) підготуйте спільну презентацію з доповіддю на тему «Природні об'єкти України, які занесені та пропонуються для занесення до Світової спадщини ЮНЕСКО».

Практичне заняття 4

АНТРОПОГЕННІ ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ

Мета: дати характеристику історико-культурних і сучасних туристсько-рекреаційних ресурсів України, виявити їх структурні та регіональні особливості.

Ключові поняття: антропогенні туристсько-рекреаційні ресурси України, історико-культурні туристсько-рекреаційні ресурси України: історичні, біосоціальні, археологічні, пам'ятки містобудування й архітектури, осередки традиційної культури різних народів, їхньої духовної спадщини (етнічні та етнографічні ресурси), традиційні промисли та ремесла, пам'ятки мистецтва (монументального, образотворчого, декоративно-прикладного та інших видів мистецтв), документальні та ін.; сучасні (технічні, техногенні, подієві) туристсько-рекреаційні ресурси України; культурна спадщина України: пам'ятки історії, пам'ятки археології, пам'ятки монументального мистецтва, пам'ятки архітектури, пам'ятки містобудування, пам'ятки науки і техніки України, ландшафтні пам'ятки, історичні населені пункти; музеї України, скансени; театри та музичні заклади України; культурний ландшафт території; кількісні та якісні характеристики антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів України; реєстр антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів України, кадастр антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів України, паспорт антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів України; «7 історико-архітектурних чудес України», «7 чудес України: замки, фортеці, палаці», «7 чудес Києва»; історико-культурні об'єкти, занесені до Світової спадщини ЮНЕСКО; попередній список історико-культурних об'єктів, що пропонується включити до Світової спадщини ЮНЕСКО.

Питання для обговорення:

1. Історико-культурні туристсько-рекреаційні ресурси України (структура, географія, оцінка):
  - 1.1. Історичні пам'ятки та історичні населені пункти України.
  - 1.2. Біосоціальні ресурси України.
  - 1.3. Археологічні пам'ятки України.
  - 1.4. Пам'ятки містобудування й архітектури України.
  - 1.5. Етнічні та етнографічні пам'ятки України (осередки традиційної культури різних народів, їхньої духовної спадщини). Традиційні промисли та ремесла.
  - 1.6. Пам'ятки мистецтва України: монументального, образотворчого (картини, ікони), декоративно-прикладного (вишивка, ювелірні вироби) та інших видів.
  - 1.7. Документальні пам'ятки України: письмові й графічні документи, кіно- й фотодокументи та звукозаписи, давні рукописи й архіви, записи фольклору й музики, рідкісні друковані видання тощо.
  - 1.8. Національні музеї України як туристсько-рекреаційні ресурси.
  - 1.9. Скансени України.

2. Сучасні антропогенні туристсько-рекреаційні ресурси України (структура, географія, оцінка):
  - 2.1. Подієві туристсько-рекреаційні ресурси України.
  - 2.2. Технічні й техногенні туристсько-рекреаційні ресурси України.
3. Кількісні та якісні характеристики антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів України.
4. Антропогенні туристсько-рекреаційні ресурси в сучасних національних конкурсах-проектах («7 історико-архітектурних чудес України», «7 чудес України: замки, фортеці, палаци», «7 чудес Києва»).
5. Історико-культурні об'єкти України, занесені до Світової спадщини ЮНЕСКО. Попередній список історико-культурних об'єктів України, що пропонується включити до Списку Світової спадщини ЮНЕСКО.

Завдання до практичної роботи:

1. Дайте характеристику (доповідь + презентація) антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів України за варіантами (*на вибір студента*):
  - Історичні пам'ятки та історичні населені пункти України.
  - Біосоціальні ресурси України.
  - Археологічні пам'ятки України.
  - Пам'ятки містобудування й архітектури України.
  - Етнічні та етнографічні пам'ятки України (осередки традиційної культури різних народів, їхньої духовної спадщини). Традиційні промисли та ремесла.
  - Пам'ятки мистецтва України: монументального, образотворчого (картини, ікони), декоративно-прикладного (вишивка, ювелірні вироби) та інших видів.
  - Національні музеї України як туристсько-рекреаційні ресурси.
  - Національні театри та концертні організації України як туристсько-рекреаційні ресурси.
  - Скансени України.
  - Документальні пам'ятки України: письмові й графічні документи, кіно- й фотодокументи та звукозаписи, давні рукописи й архіви, записи фольклору й музики, рідкісні друковані видання тощо.
  - Подієві туристсько-рекреаційні ресурси України.
  - Технічні й техногенні туристсько-рекреаційні ресурси України.
2. Важливими якісними характеристиками туристсько-рекреаційних ресурсів є атрактивність та унікальність. З метою виявлення

найпривабливіших та найунікальніших історико-культурних об'єктів на території нашої країни за ініціативи Фонду Миколи Томенка «Рідна країна», при підтримці Державної служби туризму і курортів, комітету Верховної Ради з питань молоді, спорту і туризму та різноманітних представників ЗМІ були проведені загальнонаціональні акції «7 історико-архітектурних чудес України» (2007 р.), «7 чудес України: замки, фортеці, палаци» (2010 р.), «7 чудес Києва» (2013 р.), «7 історичних міст та містечок» (2016 р.). Експертами конкурсу стали члени Оргкомітету акції, представники обласних оргкомітетів, керівники державних інституцій, що опікуються розвитком культури та туризму, представники туристичних операторів, експерти в галузі історії, культури і туризму.

На конкурс були відібрані тисячі унікальних об'єктів, але, здійснивши ретельний аналіз, експерти скоротили цей список до 100, а потім і до 21 об'єкта. З них шляхом Інтернет-голосування та експертного голосування (50/50) були обрані 7 історико-архітектурних чудес України; 7 замків, фортець, палаців; 7 чудес Києва та 7 історичних міст та містечок

Ознайомтеся з перебігом та результатами цього конкурсу. Виконайте наступні завдання:

а) заповніть табл. 1-4.

Таблиця 1

7 історико-архітектурних чудес України (зі спецномінаціями)

№ з/п	Назва історико-архітектурного об'єкту	Місце розташування	Стисла характеристика

Таблиця 2

7 чудес України: замки, фортеці, палаци (зі спецномінаціями)

№ з/п	Назва замку, фортеці, палацу	Місце розташування	Стисла характеристика

Таблиця 3

7 чудес Києва (зі спецномінаціями)

№ з/п	Назва об'єкту	Місце розташування	Стисла характеристика

Таблиця 4

7 історичних міст та містечок України (зі спецномінаціями)

№ з/п	Назва історичного міста та містечка	Місце розташування	Стисла характеристика

- б) ознайомтеся зі всіма номінантами на конкурсі «7 історико-архітектурних чудес України» (*Джерело* : 7 історико-архітектурних чудес України (всі номінанти) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://web.archive.org/web/20130511140028/http://7chudes.in.ua/top100chudesUkraine>). Письмово дайте відповіді на питання: Які регіони стали лідерами за кількістю номінантів? Як Ви вважаєте, з чим це пов'язано?
- в) ознайомтеся зі всіма номінантами на конкурсі «7 чудес України: замки, фортеці, палаци» (*Джерело* : 7 чудес України: замки, фортеці, палаци (номінанти акції) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://web.archive.org/web/20121108072029/http://7chudes.in.ua/top100castlesUkraine>). Письмово дайте відповіді на питання: Які регіони стали лідерами за кількістю номінантів? Як Ви вважаєте, з чим це пов'язано?
- г) підготуйте спільну презентацію з доповіддю на тему: «Топ-21 історико-архітектурних чудес України», «Топ-21 чудес України: замки, фортеці, палаци», «Топ-21 історичних міст та містечок України» (*Джерело* : 7 історичних міст та містечок України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://7chudes.in.ua/nomination/7-istorychnykh-mist-ta-mistechok/>), «7 чудес Києва (зі спецномінаціями)» (*Джерело* : 7 чудес Києва [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://7chudes.in.ua/nomination/7-chudes-kyeva/>).

3. Ознайомтеся з історико-культурними об'єктами України, які занесені та пропонуються для занесення до Світової спадщини ЮНЕСКО. Які виділяють культурні критерії для об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО? До яких з них відносяться історико-культурні об'єкти України, які занесені та пропонуються для занесення до Світової спадщини ЮНЕСКО? Виконайте наступні завдання:

- а) заповніть табл. 5.

Таблиця 5

Історико-культурні об'єкти України, які занесені та пропонуються для занесення до Світової спадщини ЮНЕСКО

№ з/п	Назва історико-культурного	Статус (занесений до Світової)	Місце розташування	Стисла характеристика	Критерії

	об'єкту	спадщини ЮНЕСКО чи в поперед- ньому списку)			

б) підготуйте спільну презентацію з доповіддю на тему «Історико-культурні об'єкти України, які занесені та пропонуються для занесення до Світової спадщини ЮНЕСКО».

РОЗДІЛ 3

ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНІ РАЙОНИ УКРАЇНИ

Практичне заняття 5-6

ГЕОГРАФІЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ВИДІВ

ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Мета: ознайомитися зі спеціальними видами туризму в Україні, дати їх географічну характеристику;
виділити основні різновиди спеціальних видів туризму в Україні;
розглянути географію інфраструктури, курортів і центрів спеціальних видів туризму в Україні.

Ключові поняття: рекреаційні види туризму України: купально-пляжний, лікувально-оздоровчий, розважальний; активні види туризму України: гірськолижний, дайвінг-туризм, екстремальний та пригодницький; водні, наземні, гірські, повітряні та екзотичні види екстремального туризму України; індустриальний туризм України; культурно-пізнавальний (екскурсійний) туризм України; подієвий туризм України; релігійний туризм та паломництво в Україні; діловий туризм України: класичні ділові поїздки та МІСЕ-поїздки, конгресно-виставковий, інсентів-туризм; міський туризм України; сільський та аграрний туризм України; екологічний туризм України.

Питання для обговорення:

1. Географія купально-пляжного туризму України. Інфраструктура, географія центрів купально-пляжного туризму в Україні.
2. Географія лікувально-оздоровчого туризму України. Види лікувально-оздоровчого туризму. Типологія курортів. Географія основних курортів та центрів лікувально-оздоровчого туризму в Україні.
3. Географія розважального туризму України. Різновиди розважального туризму. Географія центрів розважального туризму України.
4. Географія гірськолижного туризму України. Історія, види та інфраструктура гірськолижного туризму. Географія центрів та регіонів розвитку гірськолижного туризму в Україні.
5. Географія дайвінг-туризму України. Види дайвінгу. Інфраструктура дайвінгу. Географія центрів та регіонів розвитку дайвінг-туризму в Україні.
6. Географія екстремального та пригодницького туризму України. Водні, наземні, гірські, повітряні та екзотичні види екстремального туризму. Види пригодницького туризму. Географія центрів та регіонів розвитку екстремальних та пригодницьких видів туризму в Україні.

7. Географія культурно-пізнавального (екскурсійного) туризму України. Види культурно-пізнавального туризму. Географія найбільш атрактивних маршрутів та регіонів розвитку культурно-пізнавального туризму в Україні.
8. Географія індустріального туризму України. Різновиди індустріального туризму. Географія центрів та регіонів розвитку індустріального туризму.
9. Географія подієвого туризму України. Класифікація подієвого туризму. Географія турів, центрів та регіонів подієвого туризму в Україні.
10. Географія релігійного туризму та паломництва в Україні. Підходи до визначення релігійного туризму. Паломництво та релігійний туризм культурно-пізнавального характеру. Види, функції та особливості паломництва. Релігійні та культові центри України. Релігійні організації. Географія центрів і регіонів паломництва та релігійного туризму в Україні.
11. Географія ділового туризму України. Класичні ділові поїздки та MICE-поїздки (Meetings – М (зустрічі), Incentives – І (інсентів-заходи – від англ. слова incentive – стимул), Conventions – С (конференції), Exhibitions – Е (виставки)). Географічна характеристика конгресно-виставкового туризму. Характеристика інсентів-туризму. Організатори MICE-заходів. Географія центрів ділового туризму в Україні.
12. Географія екологічного туризму України. Підходи до визначення та ознаки екологічного туризму. Види екологічного туризму. Об'єкти та інфраструктура екологічного туризму. Географія центрів та регіонів розвитку екологічного туризму в Україні.
13. Географія сільського та аграрного туризму України. Основні підходи до визначення сільського та аграрного туризму. Моделі організації сільського та аграрного туризму. Географія центрів та регіонів сільського та аграрного туризму в Україні.
14. Географія міського туризму України. Міста України як туристичні центри, їх функції та типи. Туристичний потенціал міст.
15. Географія етнічного туризму України. Етнічний, ностальгійний, сентиментальний туризм: співвідношення понять. Географія центрів та регіонів розвитку етнічного туризму в Україні.

Завдання до практичної роботи:

1. Дайте географічну характеристику (доповідь + презентація) одного з видів туризму України за метою поїздки *(на вибір студента)*:
  - Купально-пляжний туризм України.
  - Лікувально-оздоровчий туризм України.

- Розважальний туризм України.
- Гірськолижний туризм України.
- Дайвінг-туризм України.
- Екстремальний та пригодницький туризм України. Водні, наземні, гірські, повітряні та екзотичні види екстремального туризму.
- Індустріальний туризм України.
- Культурно-пізнавальний (екскурсійний) туризм України.
- Подієвий туризм України.
- Релігійний туризм та паломництво в Україні.
- Діловий туризм України.
- Екологічний туризм України.
- Сільський та аграрний туризм України.
- Міський туризм України.
- Етнічний туризм.

Таблица 1

[illegible]

[illegible]

Практичне заняття 7

ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ. ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНЕ РАЙОНУВАННЯ УКРАЇНИ

Мета: розглянути різні форми територіальної організації туристсько-рекреаційної галузі, дати їх характеристику;
співвіднести поняття «туристсько-рекреаційне районування» та «туристсько-рекреаційне районоутворення»;
виділити принципи туристсько-рекреаційного районування;
розглянути характерні риси та ознаки туристсько-рекреаційного району;
ознайомитись з різними підходами щодо туристсько-рекреаційного районування України.

Ключові поняття: форми територіальної організації туристсько-рекреаційної галузі: ареальна (туристсько-рекреаційні регіони, райони, підрайони, мікрорайони, зони, підзони тощо), вузлова (туристсько-рекреаційні вузли), точкова (туристсько-рекреаційні пункти і центри), лінійна (туристичні маршрути), курорти, туристсько-рекреаційне районування, туристсько-рекреаційне районоутворення.

Питання для обговорення:

1. Форми територіальної організації туристсько-рекреаційної галузі (точкова, вузлова, ареальна, лінійна).
2. Ареальна форма територіальної організації туристсько-рекреаційної галузі:
  - 2.1. «Туристсько-рекреаційне районування» та «туристсько-рекреаційне районоутворення»: визначення і співвідношення понять.
  - 2.2. Принципи туристсько-рекреаційного районування.
  - 2.3. Туристсько-рекреаційний район: підходи до визначення.
  - 2.4. Характерні риси туристсько-рекреаційного району.
  - 2.5. Ознаки туристсько-рекреаційного району.
  - 2.6. Підходи до туристсько-рекреаційного районування України.
  - 2.7. Проблеми туристсько-рекреаційного районування України.
3. Лінійна форма територіальної організації туристсько-рекреаційної галузі:
  - 3.1. Туристичні маршрути та екскурсійні маршрути: визначення і співвідношення понять.
  - 3.2. Класифікація туристичних маршрутів.
  - 3.3. Найвідоміші туристичні маршрути України.
4. Вузлова форма територіальної організації туристсько-рекреаційної галузі. Туристсько-рекреаційні вузли: визначення поняття, приклади в Україні.
5. Точкова форма територіальної організації туристсько-рекреаційної галузі:

- 5.1. Туристсько-рекреаційні пункти і центри: визначення і співвідношення понять.
- 5.2. Курорти: визначення поняття, класифікація.
- 5.3. Найвідоміші курорти України.
6. Туристсько-рекреаційні кластери України.

Завдання до практичної роботи:

1. Для територіальної організації туристсько-рекреаційної галузі характерні чотири форми – *ареальна*, представлена туристсько-рекреаційними регіонами, районами, підрайонами, мікрорайонами, зонами, підзонами тощо (за різними авторами); *вузлова*, представлена туристсько-рекреаційними вузлами; *точкова*, представлена туристсько-рекреаційними пунктами, центрами, курортами; *лінійна*, представлена туристсько-рекреаційними маршрутами. Ознайомтеся з різними формами територіальної організації туристсько-рекреаційної галузі України. Заповніть систематизуючу таблицю (табл. 1).

Таблиця 1

Форми територіальної організації туристсько-рекреаційної галузі

План характеристики	Форми територіальної організації туристсько-рекреаційної галузі			
	точкова	вузлова	ареальна	лінійна
Якими туристсько-рекреаційними утвореннями представлена (за різними авторами)				
Визначення понять (з укаванням автора)				
Приклади по Україні				

2. Ознайомтеся з різними підходами до туристсько-рекреаційного районування України – за І. Родічкіним; Інститутом географії АН СРСР; І. Зоріним, І. Пирожником, О. Пряхіним та ін.; І. Пирожником; М. Крачилом; Географічним факультетом КДУ; Географічною енциклопедією України; О. Бейдиком, Д. Ляшенко; І.Смалем;

О. Бейдиком; В. Стафійчуком; Г. Уваровою тощо. Оберіть 3 схеми, окрім схеми О. О. Бейдика (на вибір студента), та заповніть табл. 2.

Таблиця 2

Схеми туристсько-рекреаційного районування України

Автор (и) районування	Рік	Схема районування

3. Складіть картосхему туристсько-рекреаційного районування України за О. О. Бейдиком.

4. З метою посилення популяризації туристсько-рекреаційного потенціалу, закріплення позитивного іміджу України як провідного європейського туристичного центру на світовому ринку, привернення уваги громадськості до туристсько-рекреаційної діяльності в листопаді 2008 р. Організаційним комітетом Всеукраїнської акції «7 чудес України» за сприяння Державної служби туризму і курортів було розпочато загальнонаціональну акцію «7 чудесних туристичних маршрутів України». Цей захід став продовженням попередніх успішних акцій – «7 природних чудес України» та «7 історико-архітектурних чудес України». Планувалося, що 27 вересня 2009 р. – у Всесвітній день туризму та День туризму в Україні – відбудеться оголошення переможців цієї всеукраїнської акції. З певних причин конкурс завершений не був та його результати не виставлені на офіційному сайті «7 чудес України».

Знайдіть інформацію про найвідоміші та найпопулярніші туристичні маршрути України. Оберіть з них 10 тих, які Ви вважаєте найкращими. Заповніть табл. 3.

Таблиця 3

Топ-10 найкращих туристичних маршрутів України

Назва туристичного маршруту	Тривалість маршруту	Схема маршруту	Стислий опис маршруту

5. За допомогою презентації з використанням фотографій, малюнків, схем картосхем, відео- і аудіоматеріалів, проведіть «віртуальну подорож» за одним з обраних Вами туристичних маршрутів України (табл. 3 з попереднього завдання). Протягом віртуальної подорожі Ви маєте

«відвідати», «показати» та описати всі визначні історичні, архітектурні, культурні, духовні, природні та інші пам'ятки в межах даного маршруту. Також під час подорожі бажано висвітлити інформацію про наявну туристсько-рекреаційну інфраструктуру за цим маршрутом. Вся інформація повинна відображатися на слайдах (*додаткова доповідь не потрібна*).

6. Точкова форма територіальної організації туристсько-рекреаційної галузі представлена туристсько-рекреаційними пунктами, центрами, курортами. Складіть схему класифікації курортів за різними критеріями – лікувальними чинниками, потужністю, географічним положенням, медичним профілем, значенням тощо (*не менше 3-4 критеріїв*).
7. Складіть список найвідоміших курортів України різних видів. Відповідь оформіть у вигляді таблиці (табл. 4).

Таблиця 4

Курорти України

Назва	Географічне положення	Вид курорта

8. Підготуйте презентацію «Топ-10 курортів України» (потрібно обрати якийсь вид курортів – гірськолижні, бальнеологічні, грязьові тощо). В презентації потрібно подати інформацію про географічне положення курорту, його стислу характеристику. Вся інформація повинна відображатися на слайдах (*додаткова доповідь не потрібна*).
9. Однією з провідних сучасних форм територіальної організації туристсько-рекреаційної діяльності є туристсько-рекреаційні кластери. Що таке туристсько-рекреаційний кластер? (*письмово дайте визначення*). На території України на сьогоднішній день вже функціонує ряд туристсько-рекреаційних кластерів. Наведіть приклади туристсько-рекреаційних кластерів України (3-4 кластери), заповнивши табл. 5.

Таблиця 5

Туристсько-рекреаційні кластери України

Назва кластеру	Місце розташування	Стисла характеристика

Практичне заняття 8

ХАРАКТЕРИСТИКА ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНОГО РАЙОНУ УКРАЇНИ (на вибір студента)

Мета: дослідити передумови формування, спеціалізацію й особливості територіальної організації туристсько-рекреаційних районів України.

Питання для обговорення:

1. Загальні відомості про туристсько-рекреаційний район: склад, площа, населення, місце району серед інших туристсько-рекреаційних районів України.
2. Економіко-географічне та геополітичне положення району, його оцінка.
3. Туристсько-рекреаційні ресурси туристсько-рекреаційного району:
  - 3.1. Природні туристсько-рекреаційні ресурси.
  - 3.2. Природно-антропогенні туристсько-рекреаційні ресурси.
  - 3.3. Антропогенні туристсько-рекреаційні ресурси
4. Туристсько-рекреаційна інфраструктура туристсько-рекреаційного району.
5. Інші передумови розвитку туристсько-рекреаційного району (екологічна ситуація, наявність відповідних трудових ресурсів, розвиток обслуговуючих і допоміжних галузей промисловості – легкої, харчової, сувенірної тощо).
6. Туристсько-рекреаційна спеціалізація туристсько-рекреаційного району. Найголовніші види туризму і рекреації.
7. Територіальна організація туристсько-рекреаційного району (найважливіші туристсько-рекреаційні пункти, центри, вузли, туристичні маршрути).
8. Туристсько-рекреаційна діяльність туристсько-рекреаційного району (статистична інформація).
9. Проблеми та перспективи розвитку туристсько-рекреаційного району.

Завдання до практичної роботи:

1. Оберіть один туристсько-рекреаційний район України. Спираючись на різні літературні джерела та власний досвід, дослідіть передумови його формування (районування за О. О. Бейдиком). Охарактеризуйте:
  - а) наявність відповідних природних, природно-антропогенних і антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів;
  - б) переваги економіко-географічного положення району;
  - в) розвиненість і сучасний стан туристсько-рекреаційної інфраструктури;

- г) забезпеченість трудовими ресурсами;
  - д) туристсько-рекреаційну спеціалізацію району й найважливіші туристсько-рекреаційні центри. Знайдіть їх на карті;
  - е) найвідоміші туристичні маршрути району.
- Відповідь оформіть у вигляді таблиці (табл. 1):

Таблиця 1

**Характеристика _____
туристсько-рекреаційного району**

Склад району	Туристсько-рекреаційні ресурси, у т.ч.			Інші передумови	Види рекреації і туризму	Основні центри	Туристичні маршрути
	природні	природно-антропогенні	антропогенні				

2. Користуючись статистичним бюлетенем «Туристична діяльність в Україні у 2020 році», який можна скачати на сайті Державної служби статистики України в розділі «Статистична інформація» → «Туризм» (*Джерело* : Туристична діяльність в Україні у 2020 році. Статистична інформація [Електронний ресурс]. – К. : Державна служба статистики України, 2021. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>), підберіть статистичну інформацію про туристсько-рекреаційну діяльність в обраному туристсько-рекреаційному районі в 2020 р. (наприклад, кількість суб'єктів туристичної діяльності, зокрема туроператорів, турагентів, суб'єктів, що здійснюють екскурсійну діяльність; середньооблікова кількість штатних працівників суб'єктів туристичної діяльності; дохід від надання туристичних послуг тощо). Обробіть її, побудуйте відповідні графічні моделі, які б показали місце Причорноморського туристсько-рекреаційного району та окремих його регіонів в туристсько-рекреаційній діяльності України.
3. Підготуйте розгорнуту презентацію на тему: «Характеристика _____ туристсько-рекреаційного району». В презентації мають бути висвітлені всі пункти типового плану туристсько-рекреаційного району (*план характеристики представлений в питаннях для обговорення*). Вся інформація повинна відображатися на слайдах (*додаткова доповідь не потрібна*).

Практичне заняття 9
ТУРИСТИЧНЕ І РЕКРЕАЦІЙНЕ
КРАЄЗНАВСТВО УКРАЇНИ. ХАРАКТЕРИСТИКА
ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РЕГІОНУ
УКРАЇНИ (на вибір студента)

Мета: дослідити передумови формування, спеціалізацію й особливості територіальної організації туристсько-рекреаційної діяльності регіону України *(на вибір студента)*.

Питання для обговорення:

1. Загальні відомості про регіон України: площа, населення, місце регіону серед інших регіонів України за площею та населенням.
2. Економіко-географічне та геополітичне положення регіону України, його оцінка.
3. Туристсько-рекреаційні ресурси регіону України:
  - 3.1. Природні туристсько-рекреаційні ресурси.
  - 3.2. Природно-антропогенні туристсько-рекреаційні ресурси.
  - 3.3. Антропогенні туристсько-рекреаційні ресурси.
4. Туристсько-рекреаційна інфраструктура регіону України.
5. Інші передумови розвитку туристсько-рекреаційної діяльності регіону України (екологічна ситуація, наявність відповідних трудових ресурсів, розвиток обслуговуючих і допоміжних галузей промисловості – легкої, харчової, сувенірної тощо).
6. Туристсько-рекреаційна спеціалізація регіону України. Найголовніші види туризму і рекреації.
7. Територіальна організація туристсько-рекреаційної діяльності регіону України (найважливіші туристсько-рекреаційні пункти, центри, вузли, туристичні маршрути).
8. Туристсько-рекреаційна діяльність регіону України (статистична інформація).
9. Проблеми та перспективи розвитку туристсько-рекреаційної діяльності регіону України.

Завдання до практичної роботи:

1. Спираючись на різні літературні джерела та власний досвід, дослідіть передумови формування туристсько-рекреаційної діяльності в регіоні України *(на вибір студента)*. Охарактеризуйте:

- а) наявність відповідних природних, природно-антропогенних і антропогенних туристсько-рекреаційних ресурсів;
- б) переваги економіко-географічного положення регіону;
- в) розвиненість і сучасний стан туристсько-рекреаційної інфраструктури;
- г) забезпеченість трудовими ресурсами;
- д) туристсько-рекреаційну спеціалізацію регіону й найважливіші туристсько-рекреаційні центри. Знайдіть їх на карті;
- е) найвідоміші туристичні маршрути регіону.
- Відповідь оформіть у вигляді таблиці (табл. 1):

Таблиця 1

Характеристика _____ України
(назва обраного регіону)

Туристсько-рекреаційні ресурси, у т.ч.			Інші передумови	Види рекреації і туризму	Основні центри	Туристичні маршрути
природні	природно- антропогенні	антропогенні				

2. Користуючись статистичним бюлетенем «Туристична діяльність в Україні у 2020 році», який можна скачати на сайті Державної служби статистики України в розділі «Статистична інформація» → «Туризм» (Джерело : Туристична діяльність в Україні у 2020 році. Статистична інформація [Електронний ресурс]. – К. : Державна служба статистики України, 2021. – Режим доступу : <https://www.ukrstat.gov.ua/>), підберіть статистичну інформацію про туристсько-рекреаційну діяльність регіону України в 2020 р. (наприклад, кількість суб'єктів туристичної діяльності, зокрема туроператорів, турагентів, суб'єктів, що здійснюють екскурсійну діяльність; середньооблікову кількість штатних працівників суб'єктів туристичної діяльності; дохід від надання туристичних послуг тощо). Обробіть її, побудуйте відповідні графічні моделі, які б показали місце регіону за показниками туристсько-рекреаційної діяльності серед інших регіонів України.
3. Підготуйте розгорнуту презентацію на тему: «Характеристика туристсько-рекреаційної діяльності _____ регіону України». В презентації мають бути висвітлені всі пункти типового плану

характеристики туристсько-рекреаційної діяльності регіону (*план характеристики представлений в питаннях для обговорення*). Вся інформація повинна відображатися на слайдах (*додаткова доповідь не потрібна*).